

Jaarrapport Beheerswerken Hobokense Polder

Datum: 20/01/2020

auteur: Wim Mertens

1.1 *Gegevens van het erkend natuurreserveaat*

- Naam erkend natuurreserveaat: Hobokense Polder
- Nummer erkend natuurreserveaat: 150
- Evolutie reserveaatstatus:
- Evolutie erkenning: erkend 2007, conformverklaring 2012
- Overzicht van de huurcontracten: nihil

2 **Beheersverslag beheerswerken Hobokense Polder 2019**

2.1 *Overzicht uitgevoerde éénmalige beheerswerken*

De kijkwand “de Dodaars” werd wegens verval afgebroken. In 2020 zal een nieuwe kijkwand in Cortenstaal geplaatst worden.

De zone tussen Broekskot en Talingven werd geplagd evenals een zone aan de noordzijde van de Reigershoek en aan de westzijde van het Rallegat..

2.2 *Overzicht van de problemen die ontstaan zijn bij het uitvoeren van het onderhoudsbeheer*

Bij het beheer op zich ontstonden geen problemen.

2.3 *Opmerkelijke evoluties en waarnemingen*

Door de erg droge omstandigheden vielen alle plassen voor het tweede jaar op rij droog. Dit maakt ze bereikbaar voor beheerswerken (plaggen, maaien van moerasvegetaties) maar zorgt er tegelijkertijd voor dat de verlanding versnelt: riet breidt zich sterk uit, lisdodde en andere helofyten krijgen via kieming de kans zich te vestigen. De toegenomen evapotranspiratie (verdamping) in combinatie met lange droogteperiodes hypothekeert de realisatie van één van de basisdoelstelling van het beheerplan, nl. “het behoud en de versterking van het moerasachtig karakter”. Momenteel wordt onderzocht of het oppompen van oppervlaktewater soelaas kan bieden.

Opmerkelijke waarnemingen:

Vogels:

Er werd een broedvogelkartering uitgevoerd in 2019 (zie bijlage voor overzicht van de aantallen tussen 1973 en nu).

- Er kwamen veel minder watervogels tot broeden dan in voorgaande jaren. De laatste jaren werd al een afname vastgesteld die vooral geweten werd aan de toename van het aantal roofdieren (vos, steenmarter). In 2019 speelde zeker ook de lage waterstanden een rol. De grauwe gans vormde de uitzondering die de regel bevestigt. Daar geen grotere kuikens werden waargenomen, lag het broedsucces waarschijnlijk ook niet zo hoog.

- Voor het eerst werd een broedgeval van wespendif vastgesteld in de Hobokense Polder. Gezien het zeer onopvallend gedrag in zijn broedbiotoop is het niet uitgesloten dat de soort vroeger al eens ongemerkt tot broeden kwam.
- Aantal zangposten van Cetti's zanger is sterk toegenomen.
- Het aantal broedende halsbandparkieten neemt toe.
- Er werd één territorium van wielewaal vastgesteld.
- Vier territoria braamsluiper.
- Drie territoria kleine bonte specht.

Volgende soorten werden sporadisch pleisterend aangetroffen: bosruiter, groenpootruiter, lepelaar, ralreiger, purperreiger, grote en kleine zilverreiger, boomvalk, matkop, beflijster, grauwe vliegenvanger, bonte vliegenvanger, paapje, tapuit, appelvink,

Libellen:

Ondanks de droogte en de jaarlijkse droogval van alle waterpartijen werden in 2019 toch 19 soorten libellen vastgesteld. Opmerkelijkste soorten waarvan de waarnemingen de aanwezigheid van een populatie bevestigen zijn plasrombout en vroege glazenmaker.

Overige opmerkelijke soorten: zuidelijke glazenmaker, zwervende pantserjuffer (grote populatie), bruine korenbout.

Dagvlinders:

Voor dagvlinders was 2019 minder goed dan 2018. 19 soorten waargenomen.

Meerdere waarnemingen van oranje zandogje.

Overige insecten:

Waargenomen bijzondere/zeldzame soorten:

- Rietluipaard
- Sleedoorndwergspanner
- Roze purpermot
- Wolfspootogklepmot
- Esdoornvruchtmineermot
- Wilgenroosjesboorder
- Poeltjespalpmot
- Duizendknoopboegsprietmot
- Gele bladroller
- Fijne golfbandmot
- Ramshoornagalwesp
- Hottentottenvilla
- Zuidelijke schorsloper
- Heidelbergheersbeestje
- *Bolitophagus reticulatus*

Zoogdieren:

Nieuwe soort: haas.

De reeënpopulatie breidt zich verder uit en wordt momenteel geschat op minstens 15 dieren. Op termijn zouden problemen kunnen optreden naar verkeersveiligheid.

Planten:

Nieuwe soorten:

Boshavikskruid, stinkend streepzaad, grote trosdravik, gespleten hennepnetel, bergbasterdwederik.

Zeegroene zegge werd voor het eerst sinds lang terug gevonden.

Fungi:

Waargenomen bijzonder/zeldzame soorten:

- Kroontjesknotszwam
- Grote trechterzwam
- Boerenwormkruidroest
- Agrimonieroest

2.4 *Overzicht van de uitgevoerde ontbossingen*

Geen

2.5 *Inzet vrijwilligers*

Naast de betaalde werken gefinancierd door de subsidie wordt ook veel werk verzet door vrijwilligers. Zonder deze inzet zou de uitvoering van het beheerplan niet mogelijk zijn. In totaal wordt de inzet in 2019 geschat op ca. **4900 werkuren** gepresteerd door vaste vrijwilligers, scholen en andere groepen. Hoewel de efficiëntie misschien lager ligt dan bij professionelen is dit toch een indrukwekkend getal, het stemt overeen met meer dan 3.2 VTE (gerekend aan 200 werkdagen/jaar en 7,6 werkuren/dag)!

3 *Planning beheer 2020*

3.1 *Overzicht geplande éénmalige beheerswerken*

Ruimen noordelijk deel Violiergracht (langs oude spoorweg, grens tussen Centraal deel – Stort). Deze gracht werd de laatste decennia niet geruimd en is aan grondige verlandingsonderhevig. We zullen de gracht de komende jaren gefaseerd ruimen, met mogelijk 50% de herfst van 2020. Ruiming van het zuidelijk deel van de gracht in 2013 leidde tot het verschijnen van een nieuwe soort, drijvend fonteinkruid. Vele waterplanten hebben een langlevende zaadbank, mogelijk verschijnen na ruiming ook nieuwe soorten in het noordelijk deel, bijvoorbeeld waterviolier die hier vroeger voorkwam.

Als de omstandigheden (waterpeilen) het toelaten, afplaggen verlandingsvegetatie in het Broekskot en eventueel Barberven.

Ondiep afplaggen van Japanse duizendknoopvegetaties op meerdere plekken. We hebben vastgesteld dat ondiep afplaggen (10 - 20 cm) van Japanse duizendknoop op laag gelegen gronden kan leiden tot een succesvolle bestrijding van de soort. Als de zone in het voorjaar plasdras staat is er amper hergroei en volstaat een beperkte nazorg. Kleine haarden in het moerasachtige Centrale deel van de Hobokense Polder pakken we op deze wijze aan. Het afgeplagde materiaal wordt afgevoerd naar het begrazingraster, waar het op een reeds door duizendknoop geïnfecteerd voormalig huisvuilstort wordt gedeponneerd. Dit is een tripple win: in het Centrale deel verdwijnt de Japanse duizendknoop, het voormalig huisvuilstort wordt beter afgedekt en de totale duizendknoopoppervlakte in het gebied verkleint aangezien begrazing op langere termijn de beste vorm van bestrijding is.

3.2 *Overzicht van uit te voeren ontbossingen*

Voor het reguliere beheer zijn geen ontbossingen gepland in 2020.

De Grote Leigracht zou vanaf augustus 2020 over zijn hele lengte gesaneerd worden door Blue Gate Antwerpen. Dit is van de vroegere BP-site in het noorden via de Naftaweg tot aan de Scheldelei aan Polderstad. Hiervoor is een werfstrook van ca. 5 m langs de waterloop nodig. Van de BP-site tot aan de Naftaweg vormt dit geen probleem met het natuurdoeltype in het beheerplan (mr en hu), maar een hele zone langsheen de Naftaweg heeft als natuurdoeltype sf en q. De te ontbossen werfzone zal hier nadien opnieuw spontaan kunnen verbossen. Momenteel bestaat deze voor het grootste deel uit jonge berkenopslag (10 - 20 jaar oud). De kapping zou kunnen beschouwd worden als hakhoutbeheer. Tussen de Naftaweg en de Scheldelei zal de werfstrook aan de zuidzijde van de gracht liggen, buiten het erkende natuurreservaat.

3.3 *Overzicht en wijzigingen onderhoudsbeheer*

Nihil

4 *Aanvraag huursubsidie*

Nihil.

Verantwoordingsdocument dat 60% van de subsidie bedoeld voor het beheer, de monitoring en de openstelling werd besteed aan personeelskosten in 2019

In 2019 werden natuurbeheerwerken voor een bedrag van ca. 45.200 € uitbesteed aan derden, wat neerkomt op 82% van de subsidie.

Bijlage 1: Overzicht broedvogels 1973 - 2019

	1973	1978	1981	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2008	2012	2014	2016	2019
Dodaars	1	5	10	7	4	2	6	3	1	9	8		6	13	10	14	8
Fuut			1	2	1	1	1	1			2	1	1				
Woudaapje	1		3														
Knobbelzwaan		1	1	1							1	1					
Grauwe gans													2	2	5	11	
Canadese gans							1	1	3	5	9		9	2	2	5	3
Nijlgans																1	
Bergeend			1											1	1	1	1
Krakeend				4	6	5	7	7	6	10	25		35	15	9	12	4
Wintertaling		3	4	3	4	4	5	4	4	6	6		3	1			
Wilde eend	2	10	25	20	20	20	27	50	35	41	56		15			16	13
Zomertaling	6	2	5	2													
Slobeend	6	4	10	8	8	7	6	5	5	6	16		3		2		
Tafeleend		2	6	4	2	2	5	1	1	3	5		3	5	3	6	2
Kuifeend			2	5	5	2	3	5	2	2	10		6	8	4	5	
Torenvalk	4		2	1	1	1	1				1	1					
Boomvalk								1		1	1	1	1	1			
Buizerd								1	1		1	1	1	1	1	2	2
Sperwer						1	1	1	3	3	3	3	2	1	1	1	
Patrijs	1	5	1														
Fazant		2	25	20	30	35	35	35	45	50	50		50			50	50
Waterral		3	7	6	8	8	11	10	3	9	7		5	12	6	8	2
Waterhoen	10	18	35	20	20	21	30	41	19	44	55						6
Meerkoet	15	8	35	15	20	20	31	35	17	34	36						13
Kleine plevier	1		7	1	1	1	1	4									
Kievit	10	3	22	9	6	10	13	6	3	3	6						
Houtsnip														1			
Holenduif			2		2	25	6	5	6	9	7		5		4	12	8
Houtduif	2	15	40	50	50	50	70	80	80	80	57		85	0			
Turkse tortel	3	3	7	5	3	1	1			2	2						
Tortelduif	1	5	15	12	15	15	25	29	20	25	12		2	1			
Koekoek	2	2	2	2	3	2	2	1	3	2	1		1		1	2	2
Halsbandparkiet																2	4
Ransuil	2	1	1	2	2	1	3	2	2	1	1						
Bosuif																	?
Ijsvogel							1				1		3	1	1	1	1
Groene specht			1	1	1	2	3	5	6	8	6					8	5
Grote bonte specht		1	1	1	1	2	3	6	16	19	14					17	21
Kleine bonte specht														1	2	2	3
Veldleeuwerik	6	6	7	4													
Oeverzwaluw		4															
Boompieper		4		2	1												
Graspieper	6	6	10	5													
Gele kwikstaart	1		3														
Witte kwikstaart	2		2	2	1	1	1	1									
Winterkoning	3	7	23	41	79	51	104	144	84	150	124						
Heggemus	5	8	17	10	17	28	31	50	58	46	61		68				
Roodborst	3	2	1	1	8	13	36	32	32	37	55		79				
Nachtegaal		3	14	14	16	20	19	20	32	32	21		14	6	2	7	6
Blauwborst	10	9	24	35	48	43	44	31	26	18	9		8	3	5	4	3
Zwarte roodstaart	2	1	2	2	1	3	3	1	1	1	3		1	1	1	2	2
Gekraagde roodstaart				1	2		1						1	1	1		
Paapje	1																
Roodborsttapuit	2	3	2	4					1	1							
Tapuit		1	2														
Merel	5	15	17	21	33	39	82	83	73	101	88		82				
Zanglijster	2	6	11	11	10	11	21	23	24	30	12		34			9	11
Grote lijster	2	3	2	1	1	2	1				1						
Cetti's zanger		3	2										1	1	1	5	13
Sprinkhaanzanger			2	4	6	6	5	2			3		1		1	1	
Rietzanger		2	2					2	1	2							
Bosrietzanger	2	25	20	21	22	17	18	22	19	21	5			7	15	12	8
Kleine karekiet	5	20	27	29	32	22	27	32	32	22	33		33	24	38	36	59
Grote karekiet			1														
Spotvogel		3	3			1				1	1			1			
Braamsluiper		1	5	5	8	8	6	4	2	3	1		1	1			4
Grasmus	2	6	9	22	16	19	17	16	33	26	31		30		8	8	15
Tuinfluter		5	14	17	19	23	31	35	37	42	14		35	18	20	17	19
Zwartkop	1	7	22	17	27	51	90	101	112	137	114						
Tijftjaf	3	14	32	54	80	94	137	153	179	166	142						
Fitis	5	25	43	35	34	44	29	39	33	32	30		16	2	3	1	8
Staartmees			2	2	7	14	18	22	22	24	12						7

	1973	1978	1981	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2008	2012	2014	2016	2019	
Matkop		1	4	2	4	12	16	21	20	21	8		1	1				
Pimpelmees			5	5	5	10	14	29	40	48	32							
Koolmees	2	5	13	14	31	47	43	52	55	55	68		88					
Buidelmees							8											
Goudhaantje							1									1		
Vuurgoudhaan															1		2	
Boomkruiper				1	1	1	1		2	3	2		21			24	17	
Boomklever																		
Wielewaal		1	2		1	1	2	3	2	1	1	1			1		1	
Klapekster	1		1															
Vlaamse gaai	1	2	6	7	8	10	21	30	32	35	28		40					
Ekster	2	3	6	5	7	10	27	40	45	51	47		55					
Zwarte kraai			1	2	3	2	8	8	13	15	12		25					
Vink	2				1				2	1						3	8	9
Groenling		2							1	1								
Kneu	15	5	10	3	4	7	5	2										
Rietgors	10	10	28	15	9	13	10	8	8				3	3		1	1	
Tijgervink							1											

rood: geen territorium.

groen: minstens 1 territorium (zonder getal: niet geteld).

voor fazant werd het aantal getelde mannetjes vermenigvuldigd met 5.